



ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ  
ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆ

ಅಲ್ಪನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ  
ಹೆಸರು



ನೆರವು: ಏಷಿಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್  
ಅನುಷ್ಠಾನ: ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ  
ಯೋಜನಾ ಸಹಾಯ ಸಂಸ್ಥೆ: ಎಸ್.ಎಂ.ಇ.ಸಿ.  
ಸಹಯೋಗ: ಭದ್ರಾ ಕಾಡಾ, ಅಡ್ವಾನ್ಸ್‌ಡ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್  
ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ವಾಟರ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಅತೀವ ನೀರಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಬೇಡಿಕೆ. ಕೃಷಿರಂಗ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ವಲಯ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರೆ ವಲಯಗಳ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಬೇಡಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕಾದ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಇಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಷಮಗೊಳ್ಳುವುದು ನಿರೀಕ್ಷಿತ.

ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆ'ಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ.

### ಗೊಂದಿ ಉಪಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಮೊದಲನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಿ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲದಂಡೆ ಕಾಲುವೆಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ, ಹೆಸರು, ಅಲಸಂದೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ರೈತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಾಠಶಾಲೆ, ತರಬೇತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲವರ್ಧನೆ, ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಬೇಸಿಗೆ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಲು ಹೆಸರು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಆಯ್ಕೆ.

#### ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ

ಮುಖ್ಯ ಅಭಿಯಂತರರು, ಯೋಜನಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಛೇರಿ  
ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ,  
ತುಂಗಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ-577201

ಭದ್ರಾ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ  
ಮಲವಗೊಪ್ಪ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ-577222

ಎಸ್.ಎಂ.ಇ.ಸಿ. ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್  
ನಂ. 28, 1ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ ಬೀದಿ, ಗಾಂಧಿ ನಗರ,  
ಭಂಡಾರಿ ಗ್ಯಾಸ್ ಏಜನ್ಸಿ ಎದುರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ-577201

## ಸೂಕ್ತ ತಳಿಗಳ ವಿವರ

ತಳಿ ಹೆಸರು	ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕಾಲ	ಗುಣವಿಶೇಷ
ಕೆ.ಕೆ.ಎಂ.-3	ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ	65 ದಿವಸ ಅವಧಿ, ಎಕರೆಗೆ 4-5 ಕ್ವಿ ಇಳುವರಿ, ಹಳದಿ ನಂಜಾಣು ರೋಗ ಮತ್ತು ಬೂದು ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ.
ಪೂಸಾ ಬೈಸಾಕಿ	ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ	65-70 ದಿವಸ ಅವಧಿ, ಕಾಳುಗಳು ಮಸುಕು ಬಣ್ಣ.
ಬಿ.ಜಿ.ಎಸ್.-9	ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ	65-70 ದಿವಸ ಅವಧಿ, ಎಕರೆಗೆ 4-5 ಕ್ವಿ ಇಳುವರಿ, ಉದ್ದ ಕಾಯಿ, ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ದಪ್ಪ ಕಾಳು
ಪಿ.ಡಿ.ಎಂ.-84-178	ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ	65-70 ದಿವಸ ಅವಧಿ, ಬೂದಿ ರೋಗ ಮತ್ತು ನಂಜು ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಗುಣ ಹೊಂದಿದೆ

(ಮುಂಗಾರು: ಜೂನ್-ಜುಲೈ, ಹಿಂಗಾರು: ಜನವರಿ-ಫೆಬ್ರವರಿ)

ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲ:

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಪ್ರಕಟಣೆ: ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಚಿತ್ರಕೃಪೆ: ಅಂತರ್ಜಾಲ



## ಕೀಟ-ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇಗೆ?

ಹೆಸರು ಬೆಳೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೋಣ, ಹೇನು, ಎಲೆ ತಿನ್ನುವ ಹುಳು, ಕಾಯಿ ಕೊರೆಯುವ ಹುಳು, ಮೂತಿ ಹುಳು ಹಾಗೂ ಕೊಂಬಿನ ಹುಳುಗಳ ಬಾಧೆ ಹೆಚ್ಚು.

ನಂಜು ರೋಗ, ಬೂದಿ ರೋಗ, ಎಲೆಚುಕ್ಕೆ ರೋಗ ಮತ್ತು ಎಲೆಸುಕ್ಕು ನಂಜಾಣು ರೋಗದ ಹಾವಳಿ ಜಾಸ್ತಿ. ಇವುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಕೀಟ/ರೋಗ ನಾಶಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಳಕಂಡ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ.

- ❖ ನೋಣ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹೂಳಿ
- ❖ ಕೊಂಬಿನ ಹುಳುಗಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಆರಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಿ
- ❖ ನಂಜುರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಆರಂಭ ದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿ ಕಿತ್ತು ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹೂಳಿ
- ❖ ಹೆಸರು ಬಿತ್ತಿದ ಹೊಲದ ಬದುಗಳ ಪಕ್ಕ 3-4 ಸಾಲು ಜೋಳ ಅಥವಾ ಸಜ್ಜೆ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಕೀಟ/ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು





### ಎಂತಹ ಮಣ್ಣು ಸೂಕ್ತ?

ಹೆಸರು ಬೆಳೆಯಲು ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪು, ಮಸಾರಿ ಮತ್ತು ಗೋಡು ಮಣ್ಣು ಸೂಕ್ತ. ಜೌಗು, ಜೌಳು, ಕರಲು ಹಾಗೂ ನೀರು ಸರಾಗವಾಗಿ ಬಸಿದು ಹೋಗದಂತಹ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಬಿತ್ತಬಾರದು. ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೂಲಕ ರಸಸಾರ 6.5 ರಿಂದ 7.5 ಇರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಸರು ಬಿತ್ತಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಇಳುವರಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

### ಬಿತ್ತನೆ ಹೇಗೆ?

ಎಕರೆಗೆ 6-8 ಕೆ.ಜಿ. ಬೀಜ ಅಗತ್ಯ. ಸಾಲಿನಿಂದ ಸಾಲಿಗೆ 1 ಅಡಿ ಮತ್ತು ಬೀಜದಿಂದ ಬೀಜಕ್ಕೆ 4 ಅಂಗುಲ ಅಂತರ ಕೊಡಿ. ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೀಜ ಬಳಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

### ಬೀಜೋಪಚಾರ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ

150 ಗ್ರಾಂ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದು ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಸಿ ದ್ರಾವಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳ ಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆರೆಸಿ. ನಂತರ ರೈಜೋಬಿಯಂ, ಟ್ರೈಕೋಡರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಹ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಿ ನೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಬಳಸಿ. 150 ಗ್ರಾಂ ಬೆಲ್ಲದ ದ್ರಾವಣ ಒಂದು ಎಕರೆ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕಕೇಂದ್ರ, ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಕೊಡಿ.

## ಹೆಸರು ಬೆಳೆದರೆ ಹಲವು ಅನುಕೂಲ

ಕೇವಲ 65ರಿಂದ 70 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಟಾವಿಗೆ ಬರುವ ಹೆಸರು ಪ್ರಮುಖ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಬೆಳೆ. ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದು ಉತ್ತಮ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಏಕಬೆಳೆ, ಬಹುಬೆಳೆ, ಮಿಶ್ರಬೆಳೆ, ಅಂತರಬೆಳೆ, ಹೊದಿಕೆ ಬೆಳೆ, ಮುಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಏಕೈಕ ಬೆಳೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ.

ಅಲ್ಪಾವಧಿಗೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಸಹಜ ವಾಗಿಯೇ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಸಾಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭದ್ರಾ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರು ಮುಂಗಾರು ಭತ್ತದ ಕಟಾವಿನ ನಂತರ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಬಹುದು.

ಈ ಬೆಳೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ತನ್ನ ಬೇರು ಗಂಟುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಹೆಸರು ಬೆಳೆದ ನಂತರ ಭತ್ತ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಬೆಳೆ ಹಾಕಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಫಸಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಅಂದರೆ ಹೆಸರು ಬೆಳೆ ಯುವುದರಿಂದ ಮನೆಗೆ ಕಾಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಲಾಭ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಳ, ಮುಂದಿನ ಬೆಳೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಲಾಭಗಳಿವೆ.

